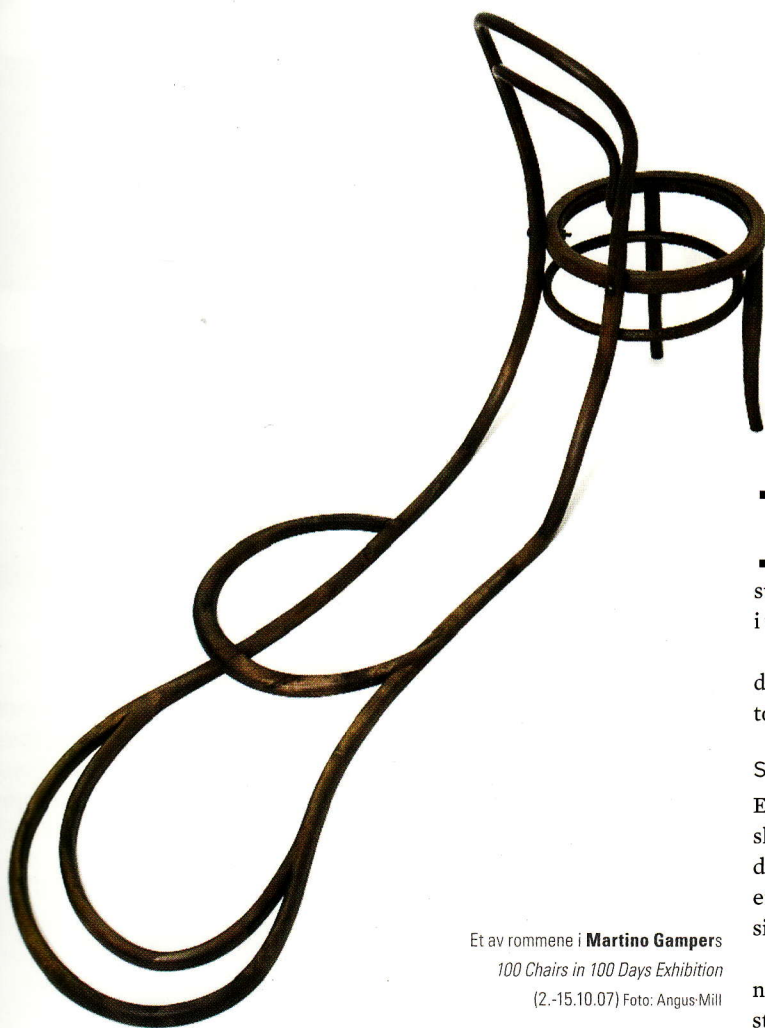

Det sies at intet tre kan vokse inn i himmelen:
men har man først hugget et, tåler det godt
å gå inn i et sirkulært kretsløp. Tre kunstnere
viser hvordan de «fløter» det gamle, industrielt
utnyttede treet inn til nye fortellinger.

EVIGHETSMASKINISTER

TEKST: KAREN FRØSLAND NYSTØYL

Et av rommene i **Martino Gampers**
100 Chairs in 100 Days Exhibition
(2.-15.10.07) Foto: Angus-Mill

Pablo Reinoso
Thoneteando TH 14 05, 2005
tre, (87x180x74 cm)
Fond National d'Art
Contemporain, Frankrike
Foto: Maxime Ruiz

Kunsthåndverker Elisabeth Engen arbeider med tre. Hun fascineres av det fordi det er et materiale vi omgir oss med overalt. Hun sier det er et materiale vi har hatt et sterkt forhold til gjennom årtusener, og det inngår helt naturlig i vår kultur, for «tre er noe vi går på, sitter på, spiser av, sover i».

– Møbler er min viktigste referanse. Jeg liker møbler fordi de er dimensjonert i forhold til kroppen, og jeg savner mål som tomme, fot og favner.

SKATTEFUNN

Engen får her følge av argentineren Pablo Reinoso, som sier det slik: «For meg er stoler arkitektur, struktur, stil, antropologi – de er avtrykket av det sittende mennesket. Stoler viser oss et fravær, og de sier oss noe om kultur, sosial status og den sittende brukerens hverdag.»

Reinoso, som holder til i Paris, står bak møbelserien «Thoneteando», en kolleksjon av former basert på ombygde Thonet-stoler. Han har forlatt bruksaspektet og lar i stedet materialet gjenoppstå som installasjoner, musikkinstrumenter – eventuelt som *Prêt-à-Thonet*, former til å bære på kroppen, eller *Prêt-à-manger*, stoler ikledd bakverk.

Gjennom å lage nye objekter satt sammen av kasserte gjenstander kommenterer også Elisabeth Engens prosjekt *Fra Skrot til Stas* tankeløsheten i alt som skrotes.

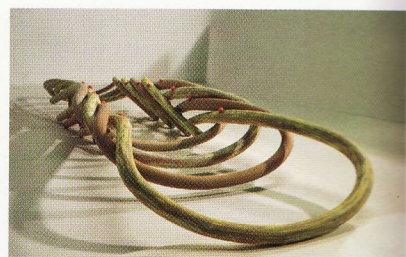
– Er gjenbruk en nødvendighet eller et valg?

– Begge deler. Kunstnere er en yrkesgruppe som ikke har det særlig fett økonomisk sett, og av den grunn kan det være naturlig å arbeide med gjenbruk. Både fordi materialet er billig eller gratis, men også for å peke på skatter som allerede eksisterer, men som samfunnet ikke har funnet det verd å ta vare på lenger, forklarer Engen, som kuppet 17 gulmalte Thonet no 14 fra et boligkompleks på Saupstad i Trondheim. Stolene var satt ut for å kastes.

STOLPLUKKING

Pablo Reinoso oppgir at Thonet no 14 for ham er det madeleinekaker var for Marcel Proust. Essensielle og uunnværlige.

«Den perfekte stol finnes ikke» hevder derimot London-baserte Martino Gamper. For et par år siden gikk han selv omkring i hjembyens gater og plukket opp alt han fant av stoler: noen skrotede som var satt ut for å kastes, andre plassert ut for å bli gitt videre. Med utgangspunkt i disse produserte kunstneren prosjektet «100 stoler på 100 dager», der han satte

sammen likt og ulikt etter innfallsmetoden. Metoden ga uttelling i form av utstillinger og bokutgivelse.

Selv mener Gamper rekonstruksjonsprosjektet kan lignes med musikk: Alt var helhjertet improvisering. Noen stoler ble morsomme, noen stygge, noen fine, ifølge ham selv. Møblene som ingen ville ha, ble til en stadig voksende, unik og underfundig stolsamling.

BRUKT BEDRE

– Jeg kommer aldri til å kjøpe en plankebit så lenge det ikke er til helt spesielle prosjekter som fordrer en spesifikk type tre jeg ikke kan få tak i brukt, forteller Elisabeth Engen.

I stedet for å kjøpe materialer til arbeidene sine, henter hun det hun trenger i containere, på søpla, hos naboen. Brukt tre er like bra som nytt – så lenge fibre ikke er knekt eller utsatt for fuktighet i en sånn grad at forråtnelsesprosessen har kunnet begynne.

– Tre er et varmt og levende materiale, det har utallige ulike egenskaper, og kan være lett, tungt, seigt, sprøtt, lyst, mørkt, med lange eller korte fibre, preget av rask eller langsom vekst, reflekterer Engen.

– Det finnes tresorter og materialer med egenskaper som ikke lar seg oppdrive lenger. Og det skal mye til for å kunne

kjøpe en teakplanke med god samvitighet, selv om materialet har akkurat de egenskapene man er ute etter. Da er gjenbruk av møbler fra 50- og 60-tallet svaret, poengterer hun.

– Vi har så mange ting. Folk flest bytter ut det de har, alt etter trender og moter som stadig skifter. I vårt samfunn blir store verdier kastet uten skrupler og særlig ettertanke, sier kunsthåndverker Elisabeth Engen.

Derfor bruker hun det vi andre ikke vil ha. Hennes prosjekt er å rette søkelyset mot det som er gjemt og kanskje glemt. Derfor tok hun de 17 stolene fra Saupstad med seg.

NYE KAPITLER

– Folk kaster store mengder tre. For meg som kunstner er det absolutt nødvendig å arbeide med gjenbruk og ikke gå løs på nytt råmateriale der det ikke trengs. Når vi lever i overflod blir det et paradoks for meg å ha en rolle der jeg skal tilføre enda flere ting, sier Elisabeth Engen.

Thonet-stolene var en gang stolte bøke-trær i Sentral-Europas grønne skoger. Nå er de demontert, pusset, varmet opp og

satt sammen på ny. Gjennom nye komposisjoner ønsket Engen å fremheve taktile og visuelle kvaliteter ved Thonetstolelementene. Ved å dekonstruere stolene kunne hun fremheve komponentenes verdier ut fra form, materiale og rom. Stolene bærer med seg en historie, installasjonene gir denne historien nye kapitler. ■

Elisabeth Engens utstilling Fra Skrot til Stas: Søtten stoler fra Saupstad og Thonetbukett var en hyllest til Thonetbrødrenes 150-årsjubileum. Engen åpner utstilling i Heimdal Kunstforening (24. mai – 14. juni) med nye arbeider basert på gjenbruk av stoler.

Elisabeth Engen

Thonetbukett, 2007, gjenbrukt dampbøyd bok (97x73x50 cm) (detalj)
Thonetbukett, 2007

Foto: E. Engen
Bøkeflette, 2007, gjenbrukt dampbøyd bok
Foto: Grethe Britt Fredriksen
Sargkrage, 2007, gjenbrukt dampbøyd bok
Foto: Grethe Britt Fredriksen

Martino Gamper

Olympia 2, august 2006, gjenbruk av stoldeler
Foto: Åbåke/ Martino Gamper
Thonet meets Jackobsen meets Thonet/ Painters Mate, 18 mai, 2007

Pablo Reinoso

Thoneteando TH 12 05 2005, tre, (98x112x66 cm)
Foto: Carlos Yebra

